

Kvalitetsrapport för kommunal vuxenutbildning 2013/2014

Arbetsmarknadsförvaltningen,
Stockholms stad

Kvalitetsrapport för kommunal vuxenutbildning 2013-2014
Februari 2015

Kontaktperson: Lisa Alm

Innehåll

Inledning	4
Översikt av verksamheten	4
Kursutbud	5
Utbildning för studerande med skiftande behov och förutsättningar	5
Systematiskt kvalitetsarbete	7
Nämndens kvalitetsarbete	7
Resultat och analys	14
Kunskaper, bedömning och betyg	14
Utbildningsval – arbete och samhällsliv	21
Prioriterade utvecklingsområden 2015 och framåt	25

Inledning

Denna rapport utgör en bilaga till arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse. Här återges en övergripande bild av kvalitet och måluppfyllelse inom stadens kommunala vuxenutbildning (komvux) för perioden augusti 2013 till juli 2014.

Redovisningen är kopplad till skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete, kraven i läroplan för vuxenutbildningen samt övriga styrdokument. Dokumentet innehåller identifierade utvecklingsområden för 2015 samt reflektioner över mer långsiktiga utvecklingsfrågor.

Källor

Kvalitetsredovisningen bygger på underlag från utbildningsanordnarnas årliga kvalitetsrapporter, anteckningar från dialogmöten, avtalsuppföljning, förvaltningens statistik hämtat från studeranderegistreringssystemet Emma, brukarundersökningen som genomfördes under hösten 2014 genom Kommunförbundet Stockholms län (KSL)¹, erfarenhet och samlade intryck från Vuxenutbildning Stockholms rektorer för den upphandlade verksamheten samt från den rektorsgrupp som utgör samarbetet inom Vux18. Statistik kommer även från SCB och Skolverket.

Översikt av verksamheten

Stadens medborgare har stor valfrihet att välja utbildningsanordnare inom komvux, antingen en anordnare inom egen regi eller någon av de 22 upphandlade utbildningsanordnare som förvaltningen har avtal med. Anordnarna utgör en blandning av stora koncerner, små familjeföretag samt folkhögskolor och stiftelser. Den största anordnaren är Åsö vuxengymnasium med 1 500 – 2 000 studerande kontinuerligt i pågående studier.

Kurser inom komvux bedrivs även inom de kommunala sfi-skolorna och inom fyra gymnasieskolor som bedriver yrkesutbildning och lärlingsutbildning.

Utbildning bedrivs året runt och det är möjligt att påbörja studier kontinuerligt. Den studerande väljer studieform, distans eller klassrumsundervisning samt hel- eller deltidsstudier.

¹ Resultat från brukarundersökningen återfinns på www.ksl.se

Kursutbud

Nämnden erbjuder ett omfattande kursutbud som i stort motsvarar samtliga kurser som finns inom gymnasieskolan. Kursutbudet kan delas in i fyra huvudsakliga områden.

Studieförberedande	1. Teori - Allmän teoretisk utbildning huvudsakligen i klassrum, inklusive grundläggande nivå
	2. Distans – Allmän teoretisk utbildning huvudsakligen på distans
Yrkesförberedande	3. Vård - Yrkesutbildning inom vård, barn och fritid
	4. Yrke - Annan yrkesutbildning

Gränserna mellan de olika områdena är flytande. Distansundervisning används inom flera områden, och formerna för distans varierar också. En utveckling under året är att anordnare inom teori går över mer till klassrumsundervisning och att anordnare inom yrke utvecklar distansundervisning i större utsträckning.

Verksamheten hanterar undervisning på tre nivåer:

1. Grundläggande vuxenutbildning som motsvarar grundskolans kurser
2. Gymnasial vuxenutbildning som motsvarar gymnasieskolans kurser
3. Särskild utbildning för vuxna

Utbildning för studerande med skiftande behov och förutsättningar

Vuxenutbildningen vänder sig i enlighet med nationella styrdokument² i första hand till personer som helt eller delvis saknar utbildning på grundläggande nivå eller saknar treårig gymnasiekompetens.

Under avtalsåret har nästan 23 400 personer studerat på komvux vilket är en ökning med 700 personer jämfört med föregående år. Nämndens studerandegrupp är ung, hälften av alla studerande är under 30 år och cirka 60 procent är kvinnor. Ungefär hälften av målgruppen har utländsk bakgrund inom den gymnasiala delen och så gott som alla har det inom den grundläggande delen.

² Skollag (2010:800) och förordning (2011:1108) om vuxenutbildning

Individens förkunskaper och erfarenheter ligger till grund för studievalet. De förkunskaper som varje studerande har bestämmer på vilken nivå studierna skall påbörjas. Studierna avslutas när de individuella utbildningsmålen har uppnåtts.

Deltagaren väljer själv studietakt vilket gör att studierna kan kombineras med arbete eller praktik. Ungefär hälften av kursdeltagarna studerar parallellt med arbete, vilket medför att många läser enstaka kurser.

Studerande inom komvux speglar hela den mångfald som finns i Stockholm. Tre huvudsakliga målgrupper kan urskiljas som avspeglas i de studerandes mål med studierna.

Med målet att snabbt ha ett arbete

En ganska stor grupp studerande har ett tydligt mål med studierna, att snabbt erhålla ett bra jobb. Många är inställda på att jobba hårt och verkligen satsa på studierna för att uppnå sitt mål. De väljer ofta ett kurspaket eller en serie kurser med en tydlig yrkesinriktning till exempel inom vård. Trots att det kan finnas utmaningar går studierna ofta bra på grund av motivationen och den tydliga målbilden.

Med målet att fortsätta till högre studier

För en hel del studerande handlar det om att komplettera med någon eller några kurser som saknas för att läsa på universitet eller högskola. De studerande har ofta ett tydligt mål och efter en kort visit på komvux går de vidare till högre studier. Men det finns även studerande i den här gruppen som missbedömer den tid och det engagemang studierna kräver, och för dem finns risk för att studierna blir svårare eller tar längre tid än de planerat. Inom denna grupp syns fler studieavbrott, särskilt bland dem som läser på distans.

Med ett lite oklart mål

En grupp är studerande som helt saknar gymnasieutbildning och ibland även delar av grundskolan, och dessutom har lite oklara mål vad studierna ska leda till. När studiemotivationen brister kan studierna ta tid och resultaten vara måttliga, särskilt på teoretiska kurser och distanskurser. Det är inte ovanligt med avbrott i den här målgruppen.

Systematiskt kvalitetsarbete

”- Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

- Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.” (skollagen)

Styrdokumentet är inte helt anpassade för situationen med upphandlad verksamhet och därmed ett stort antal fristående anordnare vid sidan av egen verksamhet. Nivån på det systematiska kvalitetsarbetet möter skollagens krav trots den komplexa formen för verksamheten. Nedan beskrivs formerna för kvalitetsarbetet.

Nämndens kvalitetsarbete

Kvalitet och resultat inom stadens vuxenutbildning följs upp på ett systematiskt sätt med en bredd av underlag och källor. Förvaltningen följer statistik, brukarundersökningar, klagomål samt kvalitetsutvärderingar av enskilda skolor. Vidare genomförs verksamhetsbesök samt årliga avtalsuppföljningar med varje anordnare. De anordnare som inte lever upp till kraven ska lämna in handlingsplaner som beskriver hur de ska förbättra sina resultat.

Kvalitetsarbetet med de upphandlade anordnarna är i dag främst organiserat inom det kommunövergripande samarbetet Vux10 och Vux18. Där samordnas tillsynsbesök och årsrapporter samt brukarenkäten via Kommunförbundet i Stockholms län (KSL). Den stora fördelen med ett samarbete är att tillsynsbesök och läsning samt återkoppling av de 22 årsrapporterna delas upp mellan kommunernas rektorer så att alla inte besöker samma anordnare. Kommunerna bjuder även in samtliga anordnare till så kallade dialogmöten, ca fyra till fem per år. Där tas aktuell information upp, föreläsare bjuds in samt dialog mellan kommun och anordnare sker. Utöver detta samarbete åker förvaltningens två rektorer för upphandlad verksamhet ut till anordnarna på egna besök, ofta för att följa upp enskilda studerandeärenden eller inlämnade åtgärdsplaner.

Nämnden har ett brett underlag för att följa kvalitet och resultat vilket är positivt då många delar av verksamheten kan belysas. Utmaningen med ett så omfattande underlag blir att skapa utrymme för analys och åtgärder. En angelägen uppgift är att fokusera på de mest prioriterade utvecklingsområdena samt att frigöra tid för analysarbete. De prioriterade utvecklingsområden som har fastställts inför nästkommande år är:

- Fortsätta satsningar på matematik
- Studerande i behov av stöd
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Utveckla studie- och yrkesvägledning

I det sista avsnittet i kvalitetsredovisningen ges en utförligare beskrivning av de prioriterade utvecklingsområdena.

Anordnarnas årsrapporter ger en övergripande bild av kvaliteten

Till grund för bedömningen av det systematiska kvalitetsarbetet lämnar varje utbildningsanordnare in en årlig kvalitetsrapport till förvaltningen. Anordnarna ska beskriva och analysera enhetens kvalitetsarbete och resultat inom läroplanens områden.

Rektorerna inom Vux10/18 har delats in i fyra bedömningsgrupper som har läst och bedömt rapporterna och därefter poängsatt sju områden på en fyrgradig skala. Fyra är högsta poäng och ett poäng uppvisar ett icke godtagbart resultat.

Poängsättning utifrån inlämnade årsrapporter från utbildningsanordnare inom Vux18, samt helhetsomdöme från brukarundersökning

Område	Anordnare	Kvalitetsarbete	Studievägledning och studieplan	Kunskapsutveckling	Betyg och bedömning	Inflytande och särskilt stöd	Utvecklingsområden	Poäng totalt	Helhetsomdöme brukarundersökning
Teori Klassrum	ABF	4	4	4	4	4	4	24	4,49
	Academedia – Eductus	3	3	3	1	2	2	14	4,35
	Competens	3	2	4	2	3	2	16	4,22
	Folkuniversitet	2	3	3	2	2	3	15	3,79
	Kungsholmen	3	3	4	3	4	3	20	4,49
	Utb.center								
	Stadsmissionen	2	2	3	2	2	2	13	4,48
Teori Distans	Hermods	3	3	4	4	4	3	21	3,95
	InfoKomp	2	2	2	2	2	2	12	3,75
	Jensen Edu	4	4	4	4	3	4	23	4,22
	Mirol	2	1	3	2	3	2	13	4,09
	NTI-skolan	4	4	4	4	4	4	24	4,39
Vård, Barn och fritid	Consensum	2	3	3	3	3	3	17	*
	Didaktus Utb.	3	3	3	3	3	2	17	4,04
	Kompetensutv. Institutet	3	3	3	3	3	2	17	4,60
	Lärgården	4	3	4	3	3	3	20	4,53
	Medlearn	3	2	3	1	1	2	12	4,15
	Omsorgslyftet	2	4	3	2	3	3	17	4,56
	SweJa	3	4	4	4	3	3	21	4,35
	SVOK	3	3	3	3	3	2	17	*
Yrke övrigt	Lernia	3	4	4	3	4	4	22	4,11
	JB/Astar	3	3	4	4	4	3	21	4,07
	Yrkespluggen	3	4	4	4	4	3	22	4,09
Stockholm totalt		2,9	3,1	3,5	2,9	3,1	2,8	18,2	

* Uppgift saknas p.g.a. av få svar, under 20.

Ovanstående tabell avser endast upphandlad verksamhet. Samtliga utbildningsanordnare har fått sammanställningen ovan och även en skriftlig återkoppling på sin egen rapport. De anordnare som har lägst poäng följs upp i samband med rektorernas tillsynsarbete.

Rektorsgruppens generella bedömning är att det systematiska kvalitetsarbetet hos utbildningsanordnarna är gott, med några undantag. Många anordnare genomför ett förhållandevis omfattande kvalitetsarbete och har goda rutiner för det, vilket särskilt framkommer i samtal med skolorna. Det finns dock en stor

spridning mellan anordnarnas förmåga att beskriva sitt kvalitetsarbete på ett strukturerat sätt. I många fall kan skolornas analyser av betygsresultat och annat resultat, och av sina arbetssätt, förbättras.

Utveckling har skett när det gäller personalens delaktighet i kvalitetsarbetet. Flera anordnare beskriver att det sker regelbundet på arbetslagsmöten eller andra träffar där personalen deltar i analys av resultat. Vissa anordnare försöker även involvera studerande i kvalitetsarbetet genom till exempel studerandeombud. De flesta uppger dock att detta är svårt, särskilt där många studerande läser på distans och många har ett mycket aktivt liv utanför skolan såsom familj och eller arbete på hel- eller deltid.

Förvaltningen vill betona att poängsättningen av årsrapporterna bara är en parameter för att bedöma utbildningens kvalitet. I årsrapporterna bedöms det skrivna ordet och eleverna kan ha en annan uppfattning om kvaliteten de möter i praktiken. I den sista kolumnen framgår de studerandes helhetsomdöme om sin skola. Generellt ger de studerande mycket goda omdömen om sin skola, endast tre utbildningsanordnare får ett omdöme under 4,0. Flera positiva samband syns mellan höga poäng på årsrapporten och höga poäng från de studerande. Med det finns även mer motsägelsefulla resultat där de studerandes omdöme avviker från rektorernas bedömning. Alla resultat följs upp individuellt med respektive anordnare.

Erfarenheter från länsgemensamma utvärderingar

Samtliga kommuner i länet och KSL samarbetar kring kvalitetsutvärderingar av utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen. Utvärderingarna omfattar både verksamhet i egen regi och upphandlad verksamhet. Utvärderingarna genomförs av samordnaren Fredrik Lind tillsammans med en medbedömare (skolledare) från kommunerna. Fredrik Lind har hittills genomfört 26 utvärderingsbesök under sammanlagt ett par års tid. Under dialogmötet 5 december 2014 lyfte Lind fram några sammanfattande slutsatser om styrkor och svagheter hos anordnarna.

Planering

Det är positivt att lärare oftast har en planering för sina lektioner och informerar de studerande om det inför varje lektion. Dock saknas gemensam planering i kollegiet. Kontroll över lärandet, till exempel genom individuell studieplan, hinns inte alltid med.

Uppföljning

Uppföljning av kvantitativa data genomförs i tillräcklig utsträckning men uppföljning av kvalitativa data hinns sällan med. Skolledare tar inte hand om allt det material som samlas in och analyser och slutsatser saknas.

Bedömning

Formativ bedömning genomförs hos alla skolor men kompetensen skiljer sig åt mycket mellan anordnare. Yrkeslärare behöver generellt stärka sin förmåga till bedömning genom att arbeta mer med styrdokumentet, gärna i samarbete med lärare i teoretiska ämnen.

Stöd

Många studerande har låga förkunskaper inom komvux och generellt behövs mer stöd till studerande. Studerande med svårare problem får stöd i dagsläget, med det är studerande med mer diffusa problem som inte alltid får det stöd de behöver. Exempelvis fungerar olika typer av öppna stödverksamheter såsom ämnesstugor inte särskilt väl, men riktat individuellt stöd har god effekt. Detta är ett område som även bör förtydligas mellan beställare och utbildningsanordnare.

Andel lärare med lärarlegitimation

Nedan visas en tabell utifrån andelen behöriga lärare enligt Högskoleverkets uppgifter och definition och dels andelen lärare med legitimation.

Under ett stort antal år har förvaltningen begärt in underlag från de externa skolorna angående deras pedagogiska personal. Uppgifterna rapporteras till SCB för att användas till nationell statistik. Från denna statistik har förvaltningen begärt ytterligare statistik per anordnare via Högskoleverket. Från och med årets rapportering har förvaltningen övergått till att ta fram statistik på andelen lärare med lärarlegitimation med anledning av ändrad lagstiftning.

Från den 1 juli 2015 ska samtliga lärare inneha lärarlegitimation för att få sätta betyg. Undantagna tills vidare från lagen är bland annat yrkeslärare och lärare inom särskolan. Förvaltningen har tidigare följt upp lärarbehörigheten årligen, som 2013 enligt SCB var 86 procent för komvux i Stockholm, men har nu övergått till att följa upp andelen lärare med legitimation. Här finns emellertid en del kända eftersläpningar inom Skolverket som medför att statistiken inte är tillförlitlig. Även intresset hos många lärare att ansöka om legitimation har visat sig vara ett problem. Utifrån statistiken hösten 2014 är det inom upphandlad regi knappt 500 aktiva lärare, av dessa innehar 50 procent legitimation. Ett stort antal ansökningar är under beredning på Skolverket, skulle alla dessa bli beviljade innehar 71 procent lärarlegitimation. Inom egen regi är det 74 procent av de dryga 110 lärarna som i skrivande stund har erhållit legitimation. Förvaltningen har fokus på denna uppföljning under kommande avtalsperiod.

Vid en analys av de olika inriktningarna framgår att de anordnare som i huvudsak genomför teoretiska kurser både i klassrum och på distans har en hög andel lärare med legitimation. Inom de båda yrkesutbildningarna däremot

sjunker andelen. Noteras kan att inom vårdområdet finns en hög andel behöriga lärare, men de har ännu inte erhållit sin legitimation. Inom den sista delen, yrke, finns ett stort behov av att öka andelen behöriga lärare. Dock kan det vara svårt erfar anordnarna att rekrytera och behålla yrkesskickliga lärare med pedagogisk utbildning. Olika kompletterande utbildningar erbjuds och arbetsgivarna uppmanar till utbildning som syftar till att få rätt behörighet.

Område	Anordnare	Andel behöriga lärare		Anordnarnas uppg. OM alla beviljas
		SCB 2011	SCB 2012	2013-14
Teori	Genomsnitt	67%	71%	80%
	ABF	92%	95%	97%
	Academedi - Eductus	56%	*50 %	Relevant uppg saknas
	Competens	38%	*50 %	92%
	Folkuniversitetet	57%	67%	Relevant uppg saknas
	Kungsholmen Lidingö Fhs	75%	92%	86%
	Stadsmissionen folkhögskola	50%	60%	33%
Distans	Genomsnitt	73%	83%	80%
	Hermods	90%	89%	74%
	Info Komp	80%	81%	89%
	Jensen	69%	74%	79%
	MiRoi	69%	94%	80%
	NTI	67%	78%	87%
Vård / BF	Genomsnitt	80%	73%	68%
	Consensum	100%	*25 %	75%
	Didaktus	73%	91%	15%
	Kompetensutvecklingsinstitutet	75%	50%	100%
	Lärgården	94%	94%	96%
	MedLearn	62%	85%	26%
	Omsorgslyftet	85%	81%	85%
	Svok - Svensk Vård och Kompetens	75%	75%	33%
	Sweja	79%	83%	94%
Yrke	Genomsnitt	17%	47%	40%
	JB Kompetens/Astar	17%	27%	22%
	Lernia	32%	*44 %	54
	Yrkesplugget	20%	50%	0%
	Total andel behöriga lärare	72%	78%	71%

Prioriterade utvecklingsområden från kvalitetsrapporten 2012/2013

I förra årets kvalitetsrapport lyftes fem prioriterade områden för utveckling fram:

- fortsatta satsningar inom matematik
- bättre inflytande för studerande
- utökat särskilt stöd
- översyn av studieplanerna
- validering och bedömning

Slutsatser kvalitetsarbete

Med utgångspunkt i underlaget för kvalitetsarbete kan konstateras att förvaltningen generellt har ett systematiskt och gott kvalitetsarbete som stödjer arbetet med ständiga förbättringar i verksamheten. Det kvantitativa underlaget av data är mycket omfattande och fokus i kvalitetsarbetet ligger på analys av betygsresultat och brukarundersökningar. Utmaningen är att finna tid att analysera all data som samlas in och att använda den på ett sätt som utvecklar verksamheten.

Det kvalitativa underlaget består framför allt av de kvalitetsutvärderingar som genomförts i samverkan med övriga kommuner. Utvärderingarna utgör ett bra komplement till den löpande uppföljningen av kvantitativ data. De ger en fördjupad bild av styrkor och svagheter hos respektive skola och utgör som sådant ett bra underlag för utveckling hos den enskilda skolan.

Spridningen mellan anordnarnas förmåga att genomföra och beskriva sitt kvalitetsarbete är fortsatt stor. I många fall behöver skolornas analyser av betygsresultat och av sina arbetssätt förfinas ytterligare.

Resultat och analys

Kunskaper, bedömning och betyg

– ”Det är vuxenutbildningens ansvar att varje studerande ...får stöd och undervisning utifrån sina individuella utbildningsmål, behov och förutsättningar.

– ”Vuxenutbildningens mål är att varje studerande

- tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat, och
- kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen.”³

Prioriterade utvecklingsområden under perioden:

- fortsatta satsningar inom matematik
- bättre inflytande höjer resultaten
- utökat särskilt stöd

Generell bedömning och analys av målområdet

Nämnden har en högt ställd målsättning om 85 % godkända betyg på grundläggande och gymnasial nivå. Förvaltningen uppnår detta på grundläggande nivå men når inte riktigt ända fram på gymnasial nivå.

Sammanvägda resultat för de senaste tre åren enligt tabellen nedan.

Läsår	Andel godkända grundläggande nivå	Andel godkända gymnasial nivå
2011/2012	79 %	83 %
2012/2013	85 %	82 %
2013/2014	85 %	83 %

De sammanvägda resultaten för de senaste åren visar att trenden med goda resultat på grundläggande nivå håller i sig och att andelen godkända på gymnasial nivå ligger stabilt strax över 80 procent.

Spridningen är fortsatt stor mellan utbildningsanordnarna, precis som tidigare år. Nedan framgår resultaten per utbildningsnivå och samlat för matematiken. Anordnarnas storlek framgår av antalet satta betyg.

³ Läroplan för vuxenutbildning 2012

Resultat per utbildningsanordnare läsåret 2013/2014. Andel godkända betyg på grundläggande och gymnasial nivå samt totalt inom matematik (samtliga kurser gr+gy)

Områden	Anordnare	Antal satta betyg	Andel godkända betyg		Andel godkända betyg matematik (%)
			Grundläggande nivå (%)	Gymnasial nivå (%)	
Teori Klassrum	ABF	2 621	86	79	56
	Academedi	236	86	85	66*
	Competens	1 414	87	83	82
	Folkuniversitet	498	-	86	71
	Kungsholmens Utb.	284	74	70	55
	Stadsmissionen	431	94	88	-
	Åsö	9 557	72	76	51
	Vuxengymnasium				
Teori Distans	Hermods	3 931	95	74	47
	InfoKomp	731	81	54	49
	Jensen Education	4 556	-	75	58
	Mirol	577	-	82	47
	NTI-skolan	3 584	-	68	60
Vård, Barn och fritid	Consensum	66	-	89	-
	Didaktus	2 002	-	90	-
	Komp utv inst	2 559	-	94	-
	Lärgården	2 557	-	90	-
	Medlearn	2 853	100	93	-
	Omsorgslyftet	2 169	88	74	61
	SweJa Kunsch.	2 928	94	94	-
Svok	115	-	95	-	
Yrke övrigt	Lernia	6 423	85	90	83
	JB/Astar	1 994	-	95	-
	Yrkesplugget	311	-	98	-
Övriga i egen regi	S:t Eriksgymn	615	-	89	-
	STFG	185	-	96	-
	Globens Rest	288	-	97	-
	Kista gy lärling	163	-	95	-
Stockholm totalt		55902	85	83	57
Riket				77	

* Färre än 20 satta betyg

De goda resultaten på grundläggande nivå kan ha flera orsaker. Modellen med delkurser fungerar väl då det tillåter en högre grad av individualisering och

nivåanpassning. Även andra stödinsatser ger troligtvis resultat. På den största kursen svenska som andraspråk läser många studerande som är motiverade och har bra förkunskaper. Flera har studievana och studieteknik från sina tidigare sfi-studier. Samtidigt klarar ett par anordnare inte att nå upp målet om 85 % godkända. Den största anordnaren konstaterar att utbildningen kan bli än mer individualiserad och formativ bedömning användas i större utsträckning för att nå högre måluppfyllelse.

Utmaningar inom gymnasial matematik

Resultatet på matematik på gymnasial nivå har höjts försiktigt. Omfattande satsningar har gjorts för att höja matematikresultaten. *Matematiklyftet* är en statlig satsning som förvaltningen har engagerat sig i. Cirka 35 matematiklärare från både egna och upphandlade verksamheterna deltar. Fokus ligger på kompetensutveckling genom kollegialt lärande. Förvaltningen har även genomfört seminarier och föreläsningar om nationella prov och didaktik med forskare och experter inom matematik.

Förvaltningen uppmanar till nivåtester i matematik för att stödja de studerande att välja kurs på rätt nivå, och erbjuder orienteringskurser för att förbereda studerande inför matematikstudier. Det är dock ovisst vilken egentlig inverkan orienteringskurserna haft för de studerandes resultat.

Det är förvånande att matematikundervisning i klassrum inte når större framgång då klassrumsundervisning generellt ger bättre förutsättningar till goda studieresultat. Goda exempel finns dock. Lernia har framgång med sin undervisning i Matematik1a som sticker ut positivt jämfört med andra anordnare med motsvarande kurser. Deras egen förklaring är engagerade och kunniga lärare.

Det är tydligt att det krävs ett långsiktigt arbete att höja matematikresultaten och detta är ett fortsatt prioriterat utvecklingsområde för 2015.

Övrig teoretisk utbildning

Även övrig teoretisk utbildning på gymnasial nivå brottas med vissa utmaningar. Resultaten behöver höjas hos flera anordnare inom klassrum och generellt inom distansundervisning. En förklaring är att de teoretiska kurserna oftast är korta och avgränsade och de studerande är inte alltid förberedda på den tid som krävs för att klara av studierna. En god kontakt mellan lärare och studerande är en framgångsfaktor inom utbildning, och den hinner inte alltid byggas upp under kortare kurser. Det är ett utvecklingsområde för flera anordnare att hitta modeller som möjliggör dialog även vid kortare kurser. Goda exempel finns, till exempel tar lärare på Åsö Vuxengymnasium kontakt med blivande studerande genom ett personligt brev före kursstart.

Distansundervisning har generellt lägre resultat än klassrumsundervisning. Studerandegruppen består av studerande som inte alltid satsar riktigt lika mycket på sina studier som studerande i klassrum, och här syns fler avhopp från studier. Även här kan skolorna behöva fundera över hur de kan erbjuda en än mer individualiserad utbildning för studerande på distans.

Yrkesutbildningarna fortsatt goda resultat

Yrkesutbildningarna har fortsatt mycket goda resultat. Det kan förklaras med att det är en sammahållen längre utbildning och att många studerande har tydliga mål med sina studier och hög motivation. Lärare och studerande får i många fall god kontakt över tid.

Fler betyg och intyg hos Lärvox

Verksamheten inom särskild utbildning för vuxna, Lärvox, har ungefär 350 studerande i pågående studier.

Under perioden genomfördes ungefär 400 kursstarter. Man har satt fler betyg och intyg under året, 216 mot 164 året innan. De studerande i zonen mellan komvux och särvox har ökat, och de läser framför allt på gymnasial nivå. I förhållande till antalet studerande skulle antalet betyg kunna vara högre. Verksamheten ska därför göra en fördjupad analys av målgrupper och betyg.

Antal betyg och intyg inom Lärvox under tre läsår.

Studienivå	Antal betyg och intyg 13/14	Antal betyg och intyg 12/13	Antal betyg och intyg 11/12
Gymnasial vux	51	20	36
Grundläggande vux	28	10	5
Gymnasial särvox	95	77	139
Grundläggande särvox	22	34	32
Träningskolenivå (endast intyg ges)	23	23	8
Totalt betyg och intyg	216	164	220

Utvecklingen inom Lärvox går mot att skolan blir ett specialpedagogiskt center för studerande med inlärningssvårigheter. Skolan tar emot många studerande som befinner sig i zonen mellan ordinarie utbildning och särskild utbildning för vuxna. En förklaring är att många inom deras målgrupp har genomgått särgymnasium med goda resultat och nu vill komma vidare och då är komvux ett bra nästa steg.

Alla skolor arbetar med formativ bedömning

Formativ bedömning kan betraktas som ett redskap för lärande både för studerande och för lärare. En formativ bedömningsprocess kännetecknas av att målen för undervisningen tydliggörs, att det undersöks var den studerande

befinner sig i förhållande till målen och att återkoppling ges som talar om hur den studerande ska komma vidare mot målen.

Generellt arbetar samtliga anordnare med formativ bedömning, dock skiljer det sig mellan anordnarna hur de har organiserat sitt arbete kring betyg och bedömning. Några skolor arbetar forskningsanknutet med formativ bedömning där det är en pågående process som lärarna får stöd i, andra skolor har en studiedag och sedan får lärarna själva välja hur de ska arbeta med formativ bedömning.

Jensen har tillsatt fyra nya tjänster som ämnesutvecklare. *”Syftet med att tillsätta dessa tjänster är att säkerställa kvaliteten och utvecklingen av de kurser som erbjuds. Samtliga ämnesutvecklare har genomfört en kurs i formativ bedömning som ska mynna ut i samtalsledarutbildningar för hela kollegiet.”* (Jensens kvalitetsrapport 2013/2014)

NTI-skolan har ett annat koncept för formativ bedömning. Detta möjliggör information, uppföljning och återkoppling gällande studerandes kunskapsutveckling. *”Informationen ligger i genomgången och förtydliganden av kunskapskraven i varje uppgift. Uppföljningen sker löpande under kursen genom rättning och formativa kommentarer. Återkopplingen sker också löpande genom utvecklingsrespons på varje uppgift med hänvisning till bedömningsmatriserna.”* (NTI kvalitetsrapport 13/14)

Förvaltningen har genomfört seminarium och uppföljningsdagar kring matematik och engelska med fokus på nationella prov och bedömning av dem. Forskare har deltagit från Stockholms Universitet och Göteborgs Universitet. Det finns behov att fortsätta fokusera på bedömning under 2015 och ytterligare seminarium planeras för våren.

Studerandes inflytande kan öka

Studerande inom vuxenutbildningen ska ha möjlighet till inflytande över utbildningen och de ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. För att ge studerande inflytande arbetar de flesta skolor med klassråd och liknande forum som leds av skolledare.

På ABF lyfter man fram att verksamheten minst fyra gånger per år genomför studeranderåd. Verksamhetschef och studie- och yrkesvägledare träffar studeranderepresentanter från de olika kursgrupperna och dikuterar hur de studerande upplever sina studier och delger resultat av utvärderingar som görs internt och av uppdragsgivare. Mötena protokollförs och läggs ut på lärplattformen.

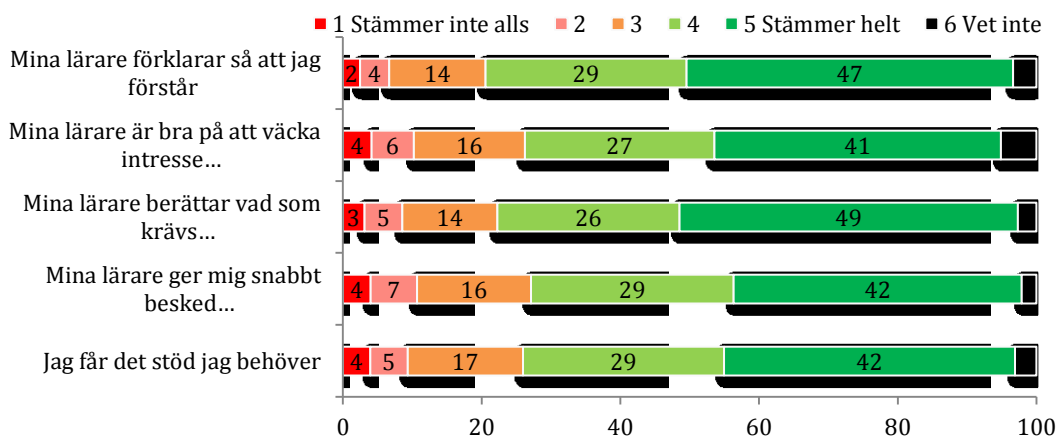
Flera anordnare uppger att det är svårt att skapa engagemang och delaktighet på riktigt, särskilt på korta avgränsade kurser och på distansutbildning.

Utmaningen är att finna nya former för inflytande utöver klassråd som stimulerar studerande att ta del av utveckling av utbildningen.

De studerande är nöjda med sina lärare

De studerande har besvarat frågor om sina lärare i den årliga brukarundersökningen vilket ger en bild av vad som stödjer deras lärande.

Resultat från brukarundersökning 2014 för området Lärande

Utifrån brukarundersökningens resultat kan utläsas att de studerande tycker att deras lärare förklarar så att de förstår och är bra på att väcka intresse. Det är förhållandevis färre som tycker att de får det stöd de behöver och att de får snabba besked efter inlämningsuppgifter och prov.

Slutsatser kunskaper, bedömning och betyg

Resultaten inom stadens komvux är generellt goda och de studerande är nöjda med sina lärare och sin utbildning. De sammanvägda resultaten visar att trenden med goda resultat på grundläggande nivå håller i sig och att andelen godkända på gymnasial nivå ligger stabilt strax över 80 procent.

Det finns dock fortsatt stora skillnader mellan utbildningsanordnare och kurser. Teoretiska kurser på gymnasial nivå brottas med vissa utmaningar, framför allt inom matematik och kurser på distans. Matematikresultaten har förbättrats något under senaste året men fortsatta, fleråriga satsningar behöver göras. Att höja resultaten på övriga teoretiska kurser genom ökat stöd till studerande i behov av det är ett prioriterat utvecklingsområde för nästa år.

Yrkesutbildningarna har fortsatt goda resultat och en förklaring kan vara att de flesta här läser längre sammanhållna utbildningar.

Studera nde i behov av stöd

– ” Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de studera nde som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Skolväsendet har ett särskilt ansvar för studera nde med funktionsnedsättning”.⁴

Generell bedömning och analys av målområdet

Studera nde inom vuxenutbildningen ska få stöd och undervisning utifrån sina individuella utbildningsmål, behov och förutsättningar. Många studera nde inom komvux har brister i språk- och förkunskaper vilket gör att utmaningarna att klara av studierna kan vara stora. Detta ställer stora krav på anordnarna att tidigt identifiera studera nde i behov av stöd, och att ha adekvata stödåtgärder för studera nde med mycket skiftande behov och förutsättningar.

I dagsläget erbjuder anordnarna stöd på flera olika sätt:

- Vid kursstart i samtal med studie- och yrkesvägledare, mentorer samt genom att erbjuda nivåtester.
- Under kursens gång med uppföljning/återkoppling, lässtöd, språkstöd, hjälpmedel, stödlektioner/studieverkstäder samt individuellt stöd.
- Vid kursslut med olika examinationsformer och tidpunkter för redovisning av studera ndes kunskaper.

Goda exempel framträder bland skolorna. Till exempel har NTI-skolan genomfört fortbildning för alla lärare tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. Myndigheten har enligt ett särskilt beslut fokus på specialpedagogik inom distansutbildningar under 2014 vilket lett till ett löst formaliserat samarbete där SPSM ger råd till lärarna på NTI-skolan i utvalda fall. NTI har även under året utvecklat kurser för personer som är döva eller har grava hörselnedsättningar.

Åsö vuxengymnasium och Kungsholmens utbildningscenter erbjuder specialpedagogiska kurser och individuellt stöd till studera nde som har behov av det.

Vuxenteamets arbete

Vuxenteamet arbetar med cirka 400 studera nde per år och ger stöd i att finna individuellt anpassade hjälpmedel för att klara av studierna. Teamet arbetar även till en del konsultativt med skolorna. Teamets egna utvärderingar visar att såväl studera nde som utbildningsanordnare är mycket nöjda med insatserna. Dock saknas en systematisk uppföljning och utvärdering som bättre skulle visa hur individuella insatser påverkar betygsresultat och avbrottsfrekvens. Inför kommande verksamhetsår ska teamet ta fram nya uppföljningsunderlag.

⁴ Läroplan för vuxenutbildningen 2012

Stödet behöver generellt stärkas

Brugarundersökningen visar att ungefär en fjärdedel av de studerande upplever att de inte får det stöd de behöver, framför allt inom gymnasial teoretisk utbildning. Utbildningsanordnarna upplever att målgruppen inom komvux har förändrats de senaste åren. Fler studerande har svårigheter med inläring och de som klarar av att läsa i snabb takt har blivit färre. En delförklaring kan vara en svårare arbetsmarknad där gymnasiekompetens är ett krav. Studerande har samtidigt ökad medvetenhet om att de har problem med inläring och söker även hjälp för det.

Inom yrkesutbildning och på grundläggande nivå har man lättare att möta dessa studerande. En delförklaring inom yrkesutbildningen kan vara att längre och sammanhållna utbildningar skapar stabilitet, trygghet och god kontakt mellan lärare och studerande. På grundläggande nivå har införandet av delkurser varit framgångsrikt, och den lärarledda tiden är större än på gymnasial nivå. Båda faktorerna stödjer en individualiserad undervisning.

Slutsatser studerande i behov av stöd

En samlad bedömning av betygsresultat, kvalitetsutvärderingar och brukarundersökningar pekar mot att den samlade verksamheten behöver göra ytterligare ansträngningar för att leva upp till lagens krav på stöd till studerande som har behov av det. Detta är ett fortsatt utvecklingsområde för nämnden 2015. Det är positivt att Lärvox utvecklas till att bli en specialpedagogisk enhet som kan stödja andra verksamheter.

Utbildningsval – arbete och samhällsliv

– ”... elever i vuxenutbildningens skolformer ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning kan tillgodoses. Det framgår också av skollagen att det för varje elev inom vuxenutbildningen ska finnas en individuell studieplan.”

– ”Vuxenutbildningen ska även samverka med verksamheter som hör till arbetslivet, yrkeshögskolan, folkhögskola och universitet och högskola samt med samhället i övrigt.”⁵

Prioriterade utvecklingsområden under perioden:

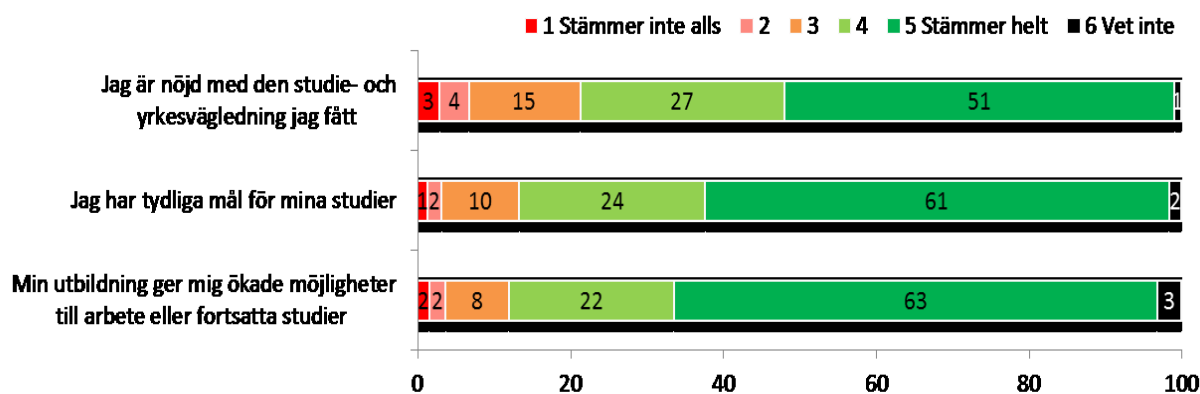
- Översyn av studieplanerna
- Validering och bedömning

⁵ Läroplan för vuxenutbildningen 2012

Generell bedömning och analys av målområdet

Studie- och yrkesvägledning erbjuds på Komvuxcentrum inför studier och erbjuds enligt avtal hos samtliga skolor under studier. Vägledningen är ett område som generellt har utvecklats under senaste åren och många anordnare satsar på vägledning i både tid och kompetens. Man betraktar vägledningen som en insats som gör skillnad för de studerande. Svaren i brukarundersökningen visar att de studerande som har fått vägledning är nöjda med den. Samtliga anordnare har fått ett genomsnittligt svar över 4,0.

Resultat från brukarundersökningen för området Vägledning

Det är positivt att så många som 85 procent instämmer i att de har tydliga mål för sina studier och tycker att utbildningen ökar deras möjligheter till arbete eller fortsatta studier.

Det är dock stor variation i hur många studerande som har träffat en studie- och yrkesvägledare på sin skola. I genomsnitt har 38 % träffat en vägledare men det varierar mellan anordnarna från som lägst 9 % upp till 81 % av de studerande. Tillgången till vägledning bör öka genom att skolorna marknadsför och tillgängliggör vägledning under studier. Fortsatta satsningar behöver även göras på kompetensutveckling och konsultativt stöd till anordnarna från Komvuxcentrum, då många av vägledarna är relativt ensamma i sin roll på skolan.

Individuell studieplan

Alla studerande ska enligt skollagen ha en individuell studieplan som innehåller uppgifter om mål och omfattning med studierna. Trots det uppger bara 67 procent av de studerande i brukarundersökningen att de har en sådan. I samtal med anordnarna framkommer att alla studerande får en studieplan, och man gör bedömningen att själva begreppet studieplan inte är bekant för alla studerande.

Det är positivt att de flesta anordnare använder den mall för studieplan som förvaltningen har tagit fram, i enlighet med Skolverkets riktlinjer, då det skapar ökad enhetlighet. Det är dock problematiskt att studieplan ska upprättas även för studerande som bara läser en eller två kurser. Problematiken har förts fram till Skolverket.

Validering och bedömning

Validering av kompetens görs genom att en skola på ett strukturerat sätt bedömer, värderar, dokumenterar och erkänner kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats. Inom stadens vuxenutbildning genomförs validering mot betyg, vilket exempelvis kan innebära att en person med arbetslivserfarenhet inom ett område inte behöver läsa alla kurser inom en yrkesutbildning i samma område.

Alla skolor uppger att de arbetar med validering på något sätt. Det går dock att konstatera att validering fortfarande inte sker i någon större omfattning hos anordnarna. Vårdutbildningarna är de som har kommit längst på området, här validerar många studerande det arbetsplatsförlagda lärandet på grund av tidigare arbetslivserfarenhet. Men inom teoriska kurser och utbildningar sker begränsat med validering, ibland på enstaka moment inom en kurs. Även bland övriga yrkesutbildningar sker förhållandevis lite validering. Enligt skolorna beror detta ofta på att eleverna, trots tidigare yrkeserfarenhet, vill ha alla teoretiska kurser och även göra den arbetsplatsförlagda delen då det ger kontakt med arbetsmarknaden och viktiga referenser för framtiden.

Inom egen regi finns ett utvecklat arbetssätt att validera studerande, dels i samband med start och dels kontinuerligt under utbildningens gång. Två skolor har konkret beskrivit hur man tar sig an validering. Syftet är att förkorta studietiden men detta är svårt att påvisa i de uppföljningar som hittills genomförts. Däremot kan studerande ägna andra kurser mer energi eller förvärvsarbete något mer.

Anordnarna behöver tydliggöra vägar för validering och kunna visa de studerande fördelarna med detta. Ett gott exempel är Lergården som har ett valideringsteam bestående av lärare och studie- och yrkesvägledare samt har en orienteringskurs i validering som möjliggör en djupare kartläggning av studerandes kunskaper.

Slutsatser utbildningsval – arbete och samhällsliv

En samlad bedömning av målområdet visar att studie- och yrkesvägledning är en insats som anordnarna satsar på och att de studerande är nöjda med den studie- och yrkesvägledningen de har fått på sin skola. Det är stora skillnader mellan skolor i hur stor andel av de studerande som nyttjar möjligheten till vägledning. Ett utvecklingsområde är därmed att satsa på marknadsföring av vägledning samt kompetenstutveckling och konsultativt stöd till enskilda vägledare.

Validering är ett område som generellt kan utvecklas genom att anordnare tydliggör vägar för validering och nyttan med att validera.

Prioriterade utvecklingsområden 2015 och framåt

Utifrån bedömning och analys av kvalitetsrapportens samtliga målområden har nämnden identifierat fyra prioriterade utvecklingsområden. De utgör alla långsiktiga, fleråriga satsningar.

Fortsatta satsningar på matematik

Resultaten inom matematik på gymnasial nivå har trots satsningarna under 2014 inte gett tillfredsställande effekt. Fortsatt arbete behöver göras för att höja resultaten. Nämnden kommer göra fördjupad analys av resultaten inom matematik och ta del av goda exempel och forskning för att lägga förslag på ytterligare åtgärder.

Studerande i behov av stöd

Betygsresultat och resultat från brukarundersökningen visar att inte alla studerande har tillräckligt med stöd eller tillräckliga förutsättningar för att klara av sina studier. Det gäller särskilt för studerande på teoretiska kurser på gymnasial nivå. Att utveckla detta område blir extra viktigt då nämnden får nya politiska uppdrag under 2015. Målsättningen är att fler ska studera på komvux och företrädesvis personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Nämnden kommer se över stöd till studerande generellt och även göra en översyn av verksamheten i egen regi. Syftet är att se hur organisation och kompetens kan användas på bästa sätt för att öka måluppfyllelsen. Särskilt fokus kommer läggas på teoretiska studier i klassrum.

Systematiskt kvalitetsarbete

Nämnden har generellt ett systematiskt och gott kvalitetsarbete som stödjer arbetet med ständiga förbättringar i verksamheten. Spridningen mellan anordnarnas förmåga att genomföra och beskriva sitt kvalitetsarbete är dock stor.

Under 2015 upphandlas nya utbildningsanordnare för vuxenutbildning vilket kommer resultera i att rektorskapet förs över till utbildningsanordnarna i de områden förordningen medger. Syftet är att det pedagogiska ledarskapet ska ligga nära verksamheten. Detta frigör resurser hos huvudmannen till mer aktiv och nära uppföljning av anordnare, samt även möjlighet att erbjuda mer stöd. Det finns behov av kompetenshöjande insatser för anordnarna vad avser kvalitetsarbete.

Ett utvecklingsområde för avdelningen är att fokusera mer på särskilt prioriterade områden, för att få större effekt där det mest behövs. Det behövs även generellt avsättas mer utrymme för analys och reflektion.

Utveckla studie- och yrkesvägledning

Nämnden ska bedriva mer stödjande och kompetensutvecklande verksamhet gentemot utbildningsanordnarna. Det är även av vikt att studie- och yrkesvägledningen blir mer tillgänglig, både inom Komvuxcentrum och hos anordnarna.